

DE JACHTWET.

Op 14 October 1909 is eene Ordonnantie (Staatsblad No. 497) uitgevaardigd, „houdende voorzieningen tot bescherming van sommige in Ned.-Indië in het wild levende diersoorten, zijnde een algemeen verbod van het dooden enz.”

Bij Besluit van 24 Dec. 1909 No. 59 (Staatsblad No. 594) is bepaald voor welke dieren het verbod van dooden niet geldt. Dit zijn voornamelijk de apen, wilde honden, wilde zwijnen, tijgers, panters, kleine roofdieren, otters, eekhoorns, muizen, ratten, enz. Verder kalongs, hazen, roofvogels, diverse andere vogels, o. a. de hoenderachtige vogels.

Waarschijnlijk is verondersteld dat al deze dieren schadelijk zijn voor den landbouw, of schadelijk kunnen zijn, of in zulk een groot aantal voorkomen, dat een gesloten jachtijd daarvoor onnoodig is.

Het is jammer, dat daarbij niet gedacht is aan de *pauwen*, die hier op Java steeds zeldzamer worden. Aangezien het zeer schuwe vogels zijn, is de schade, die zij aanrichten, gering.

Voor enkele diersoorten, die bepaald tot „jachtwild” gerekend kunnen worden, is het aan de Residenten op Java en Madoera overgelaten, de verbodsbepalingen op te heffen, hetzij geheel, hetzij ten deele, tijdelijk en onder telkens bepaaldelijk aan te geven voorwaarden. Met andere woorden de Residenten stellen den tijd vast, waarop de jacht op de onder te noemen dieren geopend is.

De dieren zijn:

- 1 de herten
- 2 de dwergherten
- 3 de bantengstieren.

De jacht op rhinocerossen is dus geheel verboden. (op wijfjes-herten dus niet, wat wel jammer is). Met het oog op de weinige exemplaren van rhino's die op Java nog voorkomen, en hunne langzame voortplanting, is dit ook wel een nuttige maatregel. Echter kunnen rhinocerossen soms zeer kwaadaardig en lastig zijn.

Ik weet bv. eene rubberonderneming in den Zuid-Preanger, waar een rhino eene afdeeling in de tuinen geheel ontoegankelijk maakt, doordat hij de koelies aanvalt. Ik heb zelf een rhinoceros geschoten, die eene vrouw gedood had.

Het is jammer, dat niet eene algemeen geldende bepaling is gemaakt voor den tijd van het openen van de jacht voor geheel Java, aangezien door verschillende bepalingen in de diverse Residenties verwarring ontstaat.

De jachtwet zelf is al heel weinig bekend en al mag niemand „onbekendheid ermede voorwenden” omdat zij in de Javasche courant is afgekondigd, zoo is het toch zeker, *dat de meeste menschen niets van het bestaan van een Jachtwet afweten.*

Kort geleden had ik daarvan een treffend voorbeeld. Een gewezen assistent van mij, die nu op eene andere onderneming dient, vertelde mij, dat hij geregeld eenen inlandschen jager in dienst had, om kidangs voor hem en zijn collega te schieten, zoodat hij geen vleesch behoefde te koopen.

Als „waidgerecht” jager vervulde dit verhaal mij met afgrijzen! Ik vroeg hem, of hij dan niet wist, dat de jacht op herten in de Preanger alleen open was van 1 September tot 30 November. *Hij had nog nooit van de Jachtwet gehoord, . . . laat staan van de bepalingen van den Resident betreffende herten en bantengs!*

Ik kon het hem eigenlijk ook niet kwalijk nemen, want wáár worden die bepalingen toch eigenlijk gepubliceerd?

In Ceylon hangt in ieder „Rest-House” (Pasanggrahan) een extract van de bepalingen omtrent de jacht. Op mijne instigatie heeft de Controleur van de afdeeling Djampang (Soekaboemi) de Jachtwet en de Gewestelijke bepalingen over het open zijn van de jacht laten afdrukken en zijn deze „plakaten” in alle pasanggrahans, kawadanans, en verdere geschikte gelegenheden, o. a. op de landbouw-ondernemingen in de betaalloodsen, fabrieken, enz. opgehangen. Alleen op deze wijze kan *voldoende publiciteit* aan de jachtwet gegeven worden.

De jachtwet is eene uiterst nuttige wet, en kan veel doen om het uitsterven van dieren, speciaal van „jachtwild” tegen te gaan.

Maar dan moet ook die wet overal voldoende bekend zijn niet alleen, maar er moet ook streng de hand aan gehouden worden!

En nu beweer ik, dat dit absoluut niet gebeurt!

In de eerste plaats zijn de Inlandsche hoofden degenen, die het meeste tegen die wet zondigen. Enkelen jagen zelfs het geheele jaar door, en schieten de *wijfjes*, zoowel als de mannetjes. Verscheidene hoofden *laten jagen* om vleesch of dengdeng te verkrijgen.

Het bedrijf van *beroepsjager* is, in de Preanger althans, door den verkoop van vleesch en deng-deng zeer lucratief. In Ceylon bestond vroeger een geregelde handel in dengdeng en zijn er nu bepalingen gemaakt, dat niemand meer dan 14 Eng. ponden dengdeng in bezit mag hebben. Overtredingen worden streng gestraft.

Aan het strenge toezicht op de jacht op Ceylon is het te danken, dat daar nog een zeer groote wildstand aanwezig is. Ik heb dit uit eigen ondervinding kunnen opmerken.

Hoe is het met het toezicht gesteld op Java? Ik kan alleen oordeelen over de Preanger en Bantam, en mijne opinie is het, *dat het toezicht absoluut onvoldoende is, ja zelfs op vele plaatsen in het geheel niet bestaat.*

In enkele atdeelingen, waar een Assistent-Resident is, die zelve jachtliefhebber is, is er wel toezicht, en daar gaat de wildstand vooruit.

Maar de meeste ambtenaren zijn óf geen jachtliefhebbers en kan hen het wild daarom niets schelen, óf ze zijn te ethisch aangelegd, en gunnen den inlander zijn herteboutje (niet bedenkende, dat zij volgende generaties van inlanders daardoor juist hun herteboutje ontnemen!), of ze hebben het te druk.

In vroegere tijden, toen de Regenten nog meer macht hadden dan nu, zorgden zij wel, dat er niet te veel gejaagd werd, en speciaal niet op de terreinen, die zij als hun speciaal jachtterrein beschouwden. De oude Regent van Tjiandjoer bv. had in de buurt van Tjiandjoer het terrein Paloembon, waar het van herten wemelde, en aan de Zuidkust Tjipandak. De vroegere Regent van Mënès (Bantam) beschouwde de terreinen langs de Welkomstbaai en het schiereiland Djoegkoelon als zijn privé jachtgebied. Enkele bevoorrechte Europeesche jagers mochten daar wel eens jagen. Het wild bleef op die terreinen prachtig in stand, hoewel er niet eens op gelet werd, dat de *wijfjes* van de herten en *bantengs* niet werden geschoten.

Jacht door „waidgerechte” jagers uitgeoefend, waarbij dus de wijfjes gespaard blijven en de „Abschuss” geregeld is, doet absoluut geen kwaad aan den wildstand, integendeel. Het is soms zelfs wenschelijk de *oude* wijfjes weg te schieten. In de jachtreerves in England en Schotland en zelfs in de „deer-parks” gebeurt dit geregeld. *Een „waidgerechte jacht” is werkelijk nuttig voor den wildstand.*

In een zeer interessant artikel in „*the Outlook*” dat mij kort geleden toegezonden werd door *Dr. S. H. Koorders*, den bekenden *President van de Vereeniging tot Natuurbescherming* (van welke nuttige Vereeniging iedereen lid behoorde te zijn!) komt hieromtrent veel lezenswaardigs voor. Het stuk is van de pen van Theodore Roosevelt.

Ik zal eenige zijner uitlatingen hieronder vertalen.

„Het is absoluut onjuist om te zeggen, zooals volksleiders en „zelfzuchtige materialisten soms doen, dat het wild toebehoort aan „het volk—meenende de leegloopers en broodjagers, die het willen „dooden, en de rijke en luie lekkerbekken, die het willen eten,—zonder aan de toekomst te denken. Het is waar, dat het wild toebehoort aan het volk, maar dit beteekent terecht evengoed het volk „dat geboren moet worden over honderd jaren, als het volk, dat „nu leeft.

„Wetten ter bescherming van klein en onschadelijk wild leven, „speciaal vogels, zijn onmisbaar. Zulke wetten kunnen niet uit- „gevaardigd of toegepast worden, voordat de publieke opinie er „steun aan geeft, en vereenigingen zooals de Audubon Societies „doen onberekenbaar goed, door het opwekken en tot daden brengen van deze publieke opinie. Mannen als Dr. Hornaday maken „zich zeer verdienstelijk door de wijze, waarop zij hiervoor werken. „Ook voor hetgeen direct daarop volgt in belangrijkheid .nl. het „scheppen van wild-reserves, waar de grootere, schuwere en meer „vervolgde soorten van wild complete bescherming vinden.

Amerika heeft hiermede een begin gemaakt door het instellen „van het Yellowstone National Park als zulk een wildreserve.

„De Britsche en Duitche Regeeringen volgden, en in vele op- „zichten hebben zij ons overtroffen. Er zijn nu vele zulke wild- „reserves en vluchttoorden in Noord-Amerika en Midden en Zuid- „Afrika en zelfs in Azië en de resultaten zijn verbazingwekkend.

„Vele soorten van de mooiste dieren die op het punt stonden te verdwijnen zijn, nu veel talrijker dan 15 jaren geleden. Door hun snellen aanwas hebben zij het bewijs gegeven van de overvloedige levenskracht van de Natuur, waar de Natuur niet door menschenhanden geschonden wordt. Maar er blijft nog veel te doen over en het is noodig, zoo actief mogelijk te vechten tegen de vijanden: hebzucht, zorgeloosheid en ruwheid, die, als zij niet tegengehouden worden, spoedig, alles zouden vernietigen wat reeds bereikt is en letterlijk onherstelbare schade zouden aanbrengen.

„De Nationale bosschen moeten ook wildreserves gemaakt worden. Verkoop van wild of broodjagerij mag nergens geduld worden. Gelukkig is de schandelijke handel in vogelvederen voor dameshoeden nu verboden.”

Roosevelt gaat dan door met te vertellen hoe merkwaardig snel dieren aan bescherming wennen en zich vermeederen, als zij daarvoor in de gelegenheid gesteld worden. In New-York en New England zijn de „white-tail deer” enorm vermeederd in aantal. In Vermont waren de herten een veertig jaar geleden geheel uitgeroeid. Toen werden een dozijn herten daar gebracht van uit de Adirondacks. Deze hebben daar goed geaard en zich letterlijk duizendvoudig vermenigvuldigd. *In 40 jaren zijn die oorspronkelijke 12 stuks zóó in aantal toegenomen, dat nu jacht, onder behoorlijke beperkingen, toegestaan is, en er een 5 á 6000 herten per jaar worden geschoten, zonder vermindering van den wildstand.*

Hij toont aan, dat in het geval van de „elk” (een groot soort herten doch geen „elche”) in het Yellowstone Park, het uiterst wenschelijk is, om er méér weg te schieten, speciaal hinds, omdat er te weinig natuurlijke vijanden zijn, en het aantal zóó toegenomen is, dat ieder jaar duizenden herten doodgaan door verhongering in den winter, enz.

„Onze eerste plicht is tegenwoordig ten opzichte van de meeste groote mooie of nuttige zoogdieren en vogels om ze te beschermen tegen overdreven wegschieten, of, in sommige gevallen, tegen alle schieten. Maar als ze werkelijk effectief beschermd worden vermeederen vogels en zoogdieren zich zóó snel, dat het noodzakelijk wordt ze weg te schieten.

„Als onder zulke omstandigheden hun aantal niet beperkt wordt

„door waidgerecht jagen („legitimate hunting„)- en sommige dwaze „mensen protesteeren zelfs tegen „legitimate hunting“- dan „zou het noodig worden ze uit te roeien door betaalde „slachters“.

„Doch tot dusverre zijn de dwaze sentimentalistes, die dit niet „inzien, nog niet de werkelijk gevaarlijke vijanden van het wilde „leven en van den rationeelen beweging voor bescherming ervan.

„Het zijn de broodjagers, die uit winstbejag het wild uitmoorden, „en de rijke lekkerbekken — deze en de zelfzuchtige onwetendheid „zijn de werkelijke vijanden, waartegen wij te strijden hebben.

„Echte liefhebbers van de jacht, echte sportsmen, echte voor- „standers van de jacht als een mannelijke en krachtige sport, be- „schouwen deze mensen als hun ergste vijanden, en het groote „aantal mannen en vrouwen, die niet jagen, doch die van wilde „dieren houden, die alle natuur beminnen, moeten een juist on- „derscheid maken tusschen deze twee categorieën van jagers.”

Ik kan helaas niet meer uit dit interessante artikel aanhalen, het zou te lang worden.

Ik wil echter nog eens herhalen, wat ik in eene vroegere publicatie reeds heb gezegd: „Als er geen jachtliefhebbers waren, zou er in Europa geen stuk wild meer over zijn! Hoe vreemd het ook op het eerste gezicht moge klinken, het is eene onomstootelijke waarheid, dat de echte jachtliefhebbers de beste vrienden zijn van het wild en zich de meeste moeite geven tegen het uitroeien ervan.”

Het is m.i. absoluut noodig het uitoefenen van de jacht zonder *jachtacte* te verbieden, terwijl voor deze acte eene flinke betaling geëischt diende te worden, b.v. f 20.— f 25.— per jaar.

Verder zou eene niet te lichte *belasting op geweren* zeer veel goed kunnen doen, indien er streng de hand aan gehouden werd. Er zijn nu nog duizenden geweren, waarvoor geen vergunningsbewijs is verkregen.

De jacht-actes zouden bij welbewezen overtredingen van de jachtwet ingetrokken moeten worden, terwijl in erge gevallen en bij herhaalde recidive het vergunningsbewijs voor het geweer ook ingetrokken moet worden en geen nieuwe vergunning aan den persoon in quaestie gegeven dient te worden.

Broodjagers dienen flink aangeslagen te worden in de *bedrijfsbelasting*.

Het zou ook goed zijn om van vreemdelingen, die hier willen gaan jagen, te eischen, dat zij eene speciale vergunning tot jagen koopen tegen een niet te geringe betaling.

Het is toch billijk, dat de menschen, die hier in Indië hun leven doorbrengen, in dit opzicht eenigszins bevoordeeld worden tegenover buitenlanders. In Ceylon en Britsch-Indië wordt ook verschil gemaakt tusschen „residents and non-residents”.

In de vergunning zou het maximum aantal dieren van elke soort, dat geschoten mag worden aangegeven moeten worden, bv. 3 bantengstieren, 3 hertebokken, 3 kidangbokken, 1 pauwhaan.

Men zou desnoods nog per geschoten dier een vaste som kunnen laten betalen en de opbrengst van die bedragen en van de jachtactes, enz. kunnen laten dienen voor het bezoldigen van speciale wild-opzichters.

Al dit soort regelingen en het toezicht op de naleving ervan zou het beste opgedragen kunnen worden aan eene *Permanente Wild en Visscherij Beschermings-Commissie*, waarin het Gouvernement, behalve ambtenaren, ook eenige bekende particulieren (grootwild-jagers) zou dienen te benoemen.

Zulke „*Game-Boards*” bestaan reeds in Britsch-Indië. Ceylon en in de Britsche bezittingen in Afrika.

Ten slotte nog eenige voorbeelden ten bewijze, dat het toezicht op het naleven van de bepalingen van de jachtwet alles te wenschen overlaat:

In de maand Juli maakte ik voor zaken een reis naar Bajah aan de Zuidkust van Bantam. In het dorp Sawarna ontdekte ik, dat bij den Djaro (Loerah) twee Europeanen logeerden, die op de bantengjacht waren.

De jacht op bantenge gaat in Bantam pas op 1 Augustus open, *zoodat die Heeren dus buiten den jachttijd jaagden!*

Maar dat was nog niet het ergste! Den volgenden dag zag ik een bout van een bantengkoe voorbij pikelen, deze was bestemd voor een geschenk aan den Assistent-Wedana van Bajah. Tot mijn genoegen hoorde ik van dezen ambtenaar later, dat hij het

geval gerapporteerd had, hoewel bij een vorige gelegenheid, toen hij ook zoo iets had gerapporteerd, er geen gevolg aan was gegeven, zoodat de Hoofden van meening waren, dat het toch niets zou geven om rapport uit te brengen.

Dr. D. uit Bandoeng vertelde mij, dat zijn broeder „Majoor D. eens op de hertenjacht was op Paloembon, het vroegere jachtterrein van den Regent van Tjiandjoer. Twee hinds passeerden hem en toen Maj. D. niet schoot, zeide de Djaksa, die achter hem stond: „Schie U toch maar”, wat Maj. D. als goed sportsman natuurlijk niet deed.

Zoo net vernam ik nog een staaltje. De Wedana van P. heeft ongeveer in October 1914 bij Boeniewangie een *banteng* koe, die daarheen verdwaald was, geschoten.

Als ik er mij de moeite voor wilde geven, zou ik nog van honderden dergelijke gevallen de bewijzen kunnen krijgen.

Werkelijk, ik geloof dat de geheele Jachtwet een doode letter is, en blijven zal, totdat behoorlijk toezicht op de naleving ervan ingesteld wordt.

Of dat echter met de bestaande bestuursmiddelen mogelijk is, betwijfel ik ten zeerste. Maar veel kan toch gedaan worden door de Europeesche ambtenaren, laten zij in elk geval trachten zoo veel te doen als zij vermogen.

Panoembangan, 29 Juli 1915.

A. R. W. KERKHOVEN.

Naschrift.

Bovenstaand artikel van den bekenden Directeur-Administrateur van de Thee-onderneming Panoembangan, te Soekaboemi, heb ik met beleefd verzoek om plaatsing aangeboden aan de Redactie van dit Tijdschrift, ter nakoming van een door mij gedane belofte en met de hoop dat door een nauwkeurige toepassing van artikel 8 van bedoelde jachtwet, Staatsblad 1909 No. 497, door mijn ambtgenooten een daadwerkelijke bescherming van Java's wildstand wordt ter hand genomen, m. i. gemakkelijk genoeg uitvoerbaar.

Met hetgeen door den Heer A. R. W. Kerkhoven ten pleite gevoerd wordt, stem ik volkomen in en liet ik het vermelden van andere uit de contrôle afdeeling Djampang mij persoonlijk bekende frapante voorbeelden achterwege, omdat de stem van een ter zake zoo uiterst bevoegd persoon en bekend grootwildjager voldoende zij.

Overtuigd van den goeden naam van het jachtgebied in Djampang in het bijzonder en de onredelijke uitroeiing van het wild aldaar door broodjagers enz. deed ik een ruime publicatie daar aan een scherpe toepassing van de jachtwet inderdaad voorafgaan, juist zooals de schrijver zulks bedoelde, tegelijkertijd om zodoende ook het vaak voorwenden van onbekendheid met de bepalingen onmogelijk te maken.

Waar het mij voorkomt, dat de schrijver ook de aanvulling of herziening en uniformering van de jachtregelingen bepleit, spreek ik mede den wensch uit, dat t. g. t. een volmaakte jachtwet verschijne, terwijl gebruikmaking van een vooradvies van particulieren of vereenigingen het grootste succes zou verzekeren en de wetten alsdan zelfs tot voorbeeld zouden doen zijn van verordeningen in Amerika en Britsch-Indië.

Djampangtengah (Bodjonglopang)

1 Augustus 1915.

D. C. A. LUGT.